

TIM KÖRING és BARBARA AEHNICH egy eddig nem vizsgált névfajtát, német szurkoló-csoportok elnevezéseit vizsgálja tanulmányban (169–201). A kutatás korpusza 305 elemből áll; a szerzők ezek alkotásmódjait, névadási motivációit kategorizálták. Osztályozásukban tizenhárom típust különítenek el, melyek általában négy alapkategorióból választva, összetétellel jönnek létre, elemeik pedig szemantikai szempontból 11 fő osztályba sorolhatók. A neveket alkotó névrészek nagyban tükrözik a névviseelő szurkolócsoportok normáit és vállalt identitását.

A kötet másik magyar vonatkozású tanulmányát SZILÁGYI-KÓSA ANIKÓ jegyzi (283–301). Kelet-ausztriai és nyugat-magyarországi borászati tulajdonnevek tárgyalása során a szerző ismerteti a terméknevek általános jellemzőit, ezek speciális nyelvi jegyeit, valamint a bortermékek elnevezésének jogi kereteit. A borászati névadási stratégiákat kategorizálva olyan jellegzetes típusokat emel ki, mint a családneveket, helyneveket tartalmazó vagy a szójátékon alapuló elnevezések. A magyar és osztrák névadási minták hatnak egymásra: mindkét névrendszemben előfordulnak a másik nyelv elemei, ugyanakkor az angol nyelvi hatás kevésbé érzékelhető. A cikk utal a multimediális eszközök lehetőségeire is (kép és név kölcsönhatása a címkéken); ezeket fotókkal is szemlélteti.

PÓCZOS RITA

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2534-6265>

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Österreichische Namenforschung 49. (2021)

Szerkesztő: ANGELA BERGERMAYER. Verein zur Erforschung von Sprache und Name in Österreich (VESNA) – Institut für Germanistik, Universität Wien, Wien. 311 lap

1. A folyóirat 49. számának tizenegy tanulmányából hét helynévi tematikájú. Egy-egy esetben névelméleti, személynévtani, irodalmi névadási kérdések kerülnek előtérbe, valamint egy helynévszótár bemutatását is olvashatjuk.

2. Az első tanulmányban PETER ANREITER (9–20) azt vizsgálja, hogy az elnémetesedés során miként vált svászerű hanggá vagy akár tűnt el teljesen a tiroli, szinte kivétel nélkül a római korban keletkezett helynevekben a hangsúlyos (legtöbbször az utolsó) szótagot megelőző szótag magánhangzója.

HARALD BICHLMEIER három írással is képviselteti magát ebben a folyóiratszámában, s mindben helynevek etimológiájával foglalkozik. Az elsőben (21–40) a *Lech* folyónév két új, HANS-PETER ECKART, illetve PETER WIESINGER és ALBRECHT GREULE által feltételezett etimológiáját egészíti ki, illetve korrigálja. A másodikban (41–70) az osztrák *Enns* víznévhez – illetve további litván, osztrák és német folyónevekhez – fűz indogermanisztikai megjegyzéseket. A harmadik tanulmányában (71–112) négy *-itz* végű felső-frank hely-, illetve dülönév eredetét kutatja. Eközben JOACHIM ANDRASCHKE etimológiáinak hiányosságaira is rámutat, saját eredményeit adatokkal, analógiákkal bőségesen alátámasztva. Az összefoglaló táblázatokban kiemeli, hogy az egyes szempontok alapján melyikük feltételezése a meggyőzőbb.

MICHAELA BOHÁČOVÁ (113–141) a német eredetű morva szőlődülőneveket elemzi. Megállapítása szerint – bár a II. világháború utáni térképészeti gyakorlat igyekezett ezeket eltörölni – a német eredetű dülőnevek szilárd csoportot képeznek a cseh helynevek között, különösen

a szóbeli nyelv- és névhasználatban. A mai nyelvhasználók ugyanakkor már nem mindig vannak tisztában a nevek eredetével, így azok népetimológiával módosulhatnak.

ALBRECHT GREULE Füssen város nevének történetét foglalja össze röviden (211–218). Legfőbb következtetése, hogy a név a római–alemann névfolytonosság egyik példája, hiszen alapja a várhegyen álló római erőd megnevezése, amelyet az alemannok a 6. században vettek át.

SANDRA HERLING az Antillák szigeteinek megnevezéseit vizsgálja a gyarmatosítás korában (235–265). Mivel egy-egy terület birtokbavétele gyakran csak a szigetek meghódításával kezdődött, elnevezésük különösen sokszor kapcsolódott a gyarmatosító hatalomhoz: elsősorban annak uralkodójáról vagy más fontos szereplőiről, illetve a gyarmatosítók (katolikus) válásának fontos alakjairól nevezték el őket. Az eredetileg spanyol neveket a későbbi francia gyarmatosítók megtartották, de a francia nyelv sajátosságaihoz igazították.

Részben magyar vonatkozású PETER WIESINGER tanulmánya (277–282), amelyben a *Hutflus* családnév és változatai eredetének nyomába ered. Az adatokból arra lehet következtetni, hogy ez a családnév a késő középkorban a Hanságban keletkezett, arra utaló – akár gúnyos – összetételként, hogy egy nincstelen pásztor a legelőn, egy patak mellett volt kénytelen lakni. Mivel az összetétel előtagja más vidékeken (a Duna melletti síkságon, illetve a Bánátban) is jól értelmezhető volt, nem változott az évszázadok alatt; az utótagot viszont többször is megpróbálták újraértelmezni, így jöttek létre a névváltozatok.

A személynevek és az irodalmi névadás vizsgálatának határmezsgyéjén jár RICHARD BRÜTTIN (143–210), aki Elias Canetti fiatalkori önéletírását elemzi abból a szempontból, hogy Canetti hogyan nevezi meg saját magát, valamint a családjának és a cselédségnek a tagjait, illetve édesanyja rajongóit a művében felvázolt társadalmi kapcsolati rendszerben.

WOLF-ARMIN FRHR. V. REITZENSTEIN a bajor helynevek általa összeállított lexikonát mutatja be röviden (267–275). A mű első kiadása 1986-ban, 2., javított kiadása 1991-ben jelent meg, majd 2006-ban, 2009-ben és 2013-ban három kötetre osztotta a bajor, a frank és a sváb helyneveket.

MILAN HARVALÍK a köznevesülés és a tulajdonnévvé válás dinamikus interakcióját vizsgálja tanulmányában néhány példán keresztül (219–233). Megállapítása szerint ma is él mindkét folyamat a nyelvekben; a kétféle nyelvi szféra közötti átjárhatóság biztosítja a kölcsönös gazdagodást és a folyamatos nyelvi fejlődést.

3. A folyóirat végén négy recenzió (283–307), továbbá a szerzők affiliációja (309–311) olvasható.

KOZMA JUDIT

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8294-2178>

Budapest

Onomastica 66. (2022)

Főszerkesztő: HALSZKA GÓRNY. Polska Akademia Nauk – Instytut Języka Polskiego, Kraków. 388 lap

1. Megemlékezések. A folyóirat 66. száma négy, közelmúltban elhunyt nyelvészre való emlékezéssel indul. A rövid írásokban Janusz Strutyński (1932–2021), Kwiryna Handke (1932–2021), Aleksander Wilkoń (1935–2022) és Ludwig Selimski (1939–2022) professzorok életművének, elsősorban névtani munkásságának méltatását olvashatjuk (7–35).